

кількості нарікань і скарг на роботу медичних закладів буває саме таке «просочування» й перекручення службових професійних даних і відомостей¹³.

Таким чином, знання юристами і юристами особливостей збереження медичної таємниці є вкрай важливими, оскільки основними причинами її порушення є незнання законодавства і нерозуміння тієї шкоди, яку можна нанести, порушуючи конфіденційність.

¹ *Стеценко С. Г.* Медицинское право / С. Стеценко. – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2004. – С. 246-269.

² ru.wikipedia.org.

³ *Сенюта І. Я.* Медичне право: право людини на охорону здоров'я / І. Сенюта. – Львів: Астролябія, 2007. – С. 191-200.

⁴ Лиссабонская декларация относительно прав пациента, принята 34-й Всемирной медицинской ассамблеей, Лиссабон, Португалия, сентябрь/октябрь 1981 г. // Медичне право України: Збірник нормативно-правових актів / Упоряд. і наук. ред.. Н. Б. Болотіна. – К.: Ін Юре, 2001. – С. 388.

⁵ Декларация о политике в области обеспечения прав пациента в Европе. 1994 // Сборник офиц. докладов Ассоциации врачей России / Под ред. В. Н. Уранова. – М.: ПАИМС, 1995. – С. 88-90.

⁶ www.justinian.com.ua.

⁷ Конституція України від 28 червня 1996 р. // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 43.

⁸ Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 (із змінами та доповненнями) // ВВР України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

⁹ Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 року № 2801-ХІІ (в редакції Закону від 27 листопада 2003 р.) // ВВР України. – 1993. – №4. – Ст. 19.

¹⁰ Рішення Конституційного Суду України у справі щодо офіційного тлумачення статей 3, 23, 31, 47, 48 Закону України «Про інформацію» та статті 12 Закону України «Про прокуратуру» (справа К. Устименка) від 30 жовтня 1997 р. // Офіційний вісник України. – 1997. – № 46. – Ст. 126.

¹¹ *Сенюта І. Я.* промовчу про те...»Адвокатська та медична таємниці: деякі паралелі / І. Сенюта // Юр. газета. – 18 жовтня 2007 р. – № 42(126).

¹² *Савицкая А. Н.* Возмещение ущерба, причиненного ненадлежащим врачеванием. / А. Савицкая. – Львов: Вища школа, 1982. – С. 167-168.

¹³ *Малеина М. Н.* Человек и медицина в современном праве: Учебн. и практ. пос. / М. Малеина. – М.: БЕК, 1995. – С. 63-68.

Отримано 29.01.2009

Резюме

В статті асмотрена і проаналізована сутність міжнародних і національних правових документів в аспекте збереження лікарської таємниці, пропонується диференціація таких категорій як «лікарська таємниця» і «медична таємниця». Сформульовані окремі рекомендації щодо удосконалення національного законодавства щодо даної проблеми.

В. В. ЕЛЬБРЕХТ

*Валерія Вікторівна Ельбрехт, аспірантка
Інституту держави і права імені В. М. Ко-
рецького НАН України*

СТОРОНИ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ МАЙНА ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Актуальність статті зумовлена зростанням значення страхування у господарюванні й особистому житті громадян України, недосконалістю законодавчої бази страхування майна фізичних осіб, необхідністю теоретичної розробки питань правового регулювання страхової діяльності.

Вихідними для розробки означеної проблеми стали праці відомих учених А. П. Сергєєва, Ю. К. Толстого, Л. И. Рейтмана, В. Д. Базилевича, В. В. Шахова, А. І. Худякова, а також законодавство України в галузі страхування.

Мета дослідження: дослідити відносини в галузі правового регулювання договору страхування майна фізичних осіб, встановити правовий статус сторін цього договору, з'ясувати визначення понять «страхувальник» і «страховик».

Сторонами договору страхування майна фізичних осіб, як і будь-якого іншого договору страхування, виступають страховик і страхувальник, які є суб'єктами правовідносин, що виникають при укладанні договору страхування. Учасником цих правовідносин може бути вигодонабувач, який виступає третьою особою. Розглянемо визначення цих понять, що використовуються в науково-юридичній літературі. Незважаючи на очевидність значення терміну «страхувальник» у практичній діяльності страхових компаній та законодавстві, вчені визначають його по-різному. Так, А. А. Іванов вважає, що страхувальник це особа, яка уклала договір страхування¹. Це визначення недостатньо відображає специфіку страхувальника. За ним неможливо відрізнити страхувальника від страховика, який теж укладає договір страхування. Л. І. Рейтман визначає страхувальника як фізичну або юридичну особу, яка сплачує страхові внески та вступає в конкретні страхові правовідносини зі страховиком². Проте слід зазначити, що у договорі страхування обов'язок по сплаті страхової премії може бути покладено на третю особу – вигодонабувача. Отже, ця ознака, визначена Л. І. Рейтманом стосовно страхувальника, не може бути віднесена лише до нього. На думку В. В. Шахова, страхувальник – це фізична або юридична особа, яка сплачує грошові (страхові) внески та має право відповідно до закону або договору отримати грошову суму при настанні страхового випадку³. Однак, це визначення не враховує, що обов'язок по сплаті страхової премії може бути покладено на іншу особу, а право на отримання страхової виплати може належати вигодонабувачу, який може і не бути страхувальником.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про страхування» страхувальниками визнаються юридичні особи та дієздатні громадяни, які уклали зі страховиками договори страхування або є страхувальниками відповідно до законодавства України⁴. Як бачимо, легальне визначення також не відрізняється повнотою характеристик.

А. І. Худяков розглянув поняття «страхувальник» у контексті договору майнового страхування: «страхувальник – це суб'єкт страхових правовідносин, який страхує певний майновий інтерес, унаслідок чого має право вимагати від страховика страхового захисту цього інтересу при настанні страхового випадку⁵. Це визначення дає можливість виділити такі важливі ознаки страхувальника: страхувальник – це особа, яка має зацікавленість у страхуванні. У добровільному страхуванні цей інтерес визначається суб'єктивним бажанням, в обов'язковому – вимогами закону; страхувальник страхує певний майновий інтерес (свій або третьої особи), тобто він є замовником страхової послуги; страхувальник завжди є суб'єктом страхових правовідносин. Якщо страхування здійснюється в договірній формі, страхувальник виступає стороною договору страхування; у страховому зобов'язанні страхувальник при настанні страхового випадку виступає в ролі кредитора, тобто має право вимагати від страховика виконання його обов'язку по страховій виплаті йому або третій особі – вигодонабувачеві.

На підставі викладеного вище можна дати таке визначення поняття «страхувальник» у договорі майнового страхування: це суб'єкт страхових правовідносин, який страхує певний майновий інтерес згідно власного бажання або вимог закону і має право вимагати від страховика здійснення страхової виплати собі або вигодонабувачеві в разі настання страхового випадку. Страхувальником може стати особа згідно договору або закону. Вказані ознаки визначають характер прав та обов'язків страхувальника як суб'єкта страхових правовідносин.

Страхування майна фізичними особами – підприємцями має свої особливості. Відповідно до ч. 1 ст. 52 ЦКУ фізична особа – підприємець відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном, крім майна, на яке згідно із законом не може бути звернено стягнення. Майно фізичних осіб – підприємців піддається більшому колу ризиків порівняно із майном фізичних осіб – не підприємців.

Крім ризиків стихійних лих, противоправних дій тощо, фізичні особи – підприємці несуть також ризики банкрутства, фінансові ризики тощо. Наслідки настання несприятливих подій завдають більшої шкоди майновим інтересам підприємця: крім погіршення загальних умов життя, ймовірним є несприятливий вплив на підприємницьку діяльність. Ускладнення виникають також у зв'язку з тим, що згідно до законодавства (ч. 2 ст. 52 ЦКУ) фізична особа – підприємець, яка перебуває у шлюбі, відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм особистим майном і часткою у праві спільної сумісної власності подружжя, яка належатиме їй при поділі цього майна. Враховуючи це, буде доцільним запровадити обов'язковість страхування майна фізичних осіб – підприємців, що сприятиме як захисту майнових інтересів самих підприємців, членів їх сімей, так і кредиторів та інших партнерів фізичної особи – підприємця.

Іншим суб'єктом страхових правовідносин, що виникають при укладанні договору страхування майна, є страховик. В. Д. Базилевич та К. С. Базилевич вважають, що страховик ? це організація, котра згідно з отриманою ліцензією бере на себе за певну плату зобов'язання у разі настання страхового випадку відшкодувати страхувальникові чи особам, яких він назвав, завданий збиток або виплатити страхову суму⁶. Як бачимо, у цьому визначенні, зробленому з позиції економічних наук, відсутня вказівка щодо організаційно-правових форм, кількості засновників, національну приналежність страховика тощо. А. І. Худяков розглядає страховика як суб'єкта страхових відносин, котрий за плату у вигляді страхової премії зобов'язаний здійснити страховий захист майнового інтересу, що виявляється у здійсненні страхової виплати особі, на користь якої здійснюється страхування, при настанні страхового випадку⁷. Для цього визначення характерними є недоліки попереднього. Крім того, у ньому не визначається статус страховика (юридична особа або фізична).

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про страхування» «страховиками визнаються юридичні особи, створені у формі акціонерних, повних, командитних товариств або товариств з додатковою відповідальністю згідно Закону України «Про господарські товариства» з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом, а також які одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності. Учасників страховика повинно бути не менше трьох. Здійснення страхової діяльності в Україні дозволяється виключно страховикам – резидентам України⁸. Разом з тим ч. 3 ст. 2 Закону України «Про страхування» встановлює види страхової діяльності, якими можуть займатись на території України страховики-нерезиденти, а саме: виключно із страхування ризиків, пов'язаних з морськими перевезеннями, комерційною авіацією, запуском космічних ракет і фрахтом (включаючи супутники), у разі, якщо об'єктом страхування є майнові інтереси, пов'язані з товарами, які транспортуються, та/або транспортним засобом, яким вони транспортуються, та/або будь-яка відповідальність, що виникає у зв'язку з таким транспортуванням товарів; перестрахування; страхове посередництво, таке як брокерські та агентські операції стосовно: перестрахування, виключно із страхуванням ризиків, пов'язаних з морськими перевезеннями, комерційною авіацією, запуском космічних ракет і фрахтом (включаючи супутники), у разі, якщо об'єктом страхування є майнові інтереси, пов'язані з товарами, які транспортуються, та/або транспортним засобом, яким вони транспортуються, та/або будь-яка відповідальність, що виникає у зв'язку з таким транспортуванням товарів; допоміжні послуги із страхування, такі як консультаційні послуги, оцінка актуарного ризику та задоволення претензій. В окремих випадках, встановлених законодавством України, страховиками визнаються державні організації, які створені і діють відповідно до Закону України «Про страхування». У цьому разі використання слів «державна», «національна» або похідних від них у назві страховика дозволяється лише за умови, що єдиним власником такого страховика є держава⁹.

З цього випливає, що страховик характеризується такими ознаками: він є юридичною особою (здійснення страхової діяльності фізичними особами – підприємцями не допускається); має організаційно-правову форму, визначену Законом України «Про господарські товариства»; має ліцензію на здійснення страхової діяльності, видану Держфінпослуг; кількість засновників є не менше трьох; він є резидентом України.

Закон України «Про страхування» виділяє виключний предмет діяльності страховика («страхування, перестрахування і фінансова діяльність, пов'язана з формуванням, розміщенням страхових резервів та їх управлінням») та визначає основні вимоги щодо формування статутного фонду страховика¹⁰.

Страхова компанія є фінансовою установою, що встановлено Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». У цьому законі подається перелік фінансових установ (банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії та інші), серед яких називається страхова компанія. Виключним видом діяльності означених установ є надання фінансових послуг. Легальне визначення фінансової установи передбачено ст. 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», відповідно до якого це - юридична особа, яка відповідно до закону надає одну або кілька фінансових послуг та внесена до відповідного реєстру у порядку, встановленому законом¹¹.

Стосовно юридичних осіб, що діють на фінансовому ринку, зокрема, страхових компаній, встановлено спеціальну правоздатність. Спеціальна правоздатність – це здатність бути суб'єктом певної групи суспільних відносин¹². В цьому випадку – це специфічні відносини з надання страхових послуг. Отже, спеціальна правоздатність страховика полягає в тому, що він не має права займатися іншими видами діяльності, крім тих, які забезпечують основну – страхову діяльність.

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» передбачає такі умови початку діяльності фінансових установ: особа набуває статусу фінансової установи після внесення про неї запису до відповідного державного реєстру фінансових установ; у разі якщо відповідно до закону надання певних фінансових послуг потребує ліцензування, фінансова установа має право на здійснення таких послуг лише після отримання відповідних ліцензій; фінансова установа може розпочати надання фінансових послуг, лише якщо: облікова і реєструюча система відповідає вимогам, встановленим нормативно-правовими актами; внутрішні правила фінансової установи, узгоджені з вимогами законів України та нормативно-правових актів державних органів, що здійснюють регулювання та нагляд за ринками фінансових послуг; професійні якості та ділова репутація персоналу відповідають встановленим законом вимогам¹³.

Законодавство України визначає специфічні ознаки страховика як сторони договору страхування майна фізичних осіб. Сукупність страховиків, що функціонують у певному економічному середовищі, утворює страхову систему, її головне завдання – надання страхових послуг. За формою власності страховики можуть бути державними і приватними. Співвідношення між цими формами страховиків залежить від суспільного устрою країни та економічної політики держави. За характером роботи страховики поділяються на три групи: 1) такі, що страхують життя; 2) здійснюють інші види страхування; 3) надають виключно перестраховальні послуги.

Охарактеризуємо основні організаційно-правові форми, в яких можуть створюватися страхові компанії – юридично оформлені одиниці підприємницької діяльності, які беруть на себе зобов'язання страховика і мають на це відповідну ліцензію. Їх визначення містить Закон України «Про господарські товариства» та ЦКУ¹⁴. В Україні, як і в багатьох інших державах, основою страхової системи визнаються компанії у вигляді акціонерних товариств. Відповідно до ст. 152 ЦКУ акціонерним є господарське товариство, статутний капітал якого поділений на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості. Акціонерне товариство самостійно відповідає за своїми зобов'язаннями усім своїм майном. Акціонери не відповідають за зобов'язаннями товариства і несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах вартості акцій, що їм належать. До акціонерних товариств належать відкрите акціонерне товариство, акції якого можуть розповсюджуватися шляхом відкритої підписки та купівлі-продажу на біржах; закрите акціонерне товариство, акції якого розподіляються між засновниками і не можуть розповсюджуватися шляхом підписки, купуватися та продаватися на біржі (ст. 152 ЦКУ; ст. 24 Закону України «Про господарські товариства»). Акціонерна форма нагро-

мадження статутного капіталу дає змогу залучати до страхової індустрії багатьох юридичних і фізичних осіб, зацікавлених у вигідному розміщенні своїх інвестицій. Товариством з додатковою відповідальністю визнається товариство, статутний фонд якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів. Учасники такого товариства відповідають за його боргами своїми внесками до статутного фонду, а при недостатності цих сум – додатково належним їм майном в однаковому для всіх учасників кратному розмірі до внеску кожного учасника. Граничний розмір відповідальності учасників передбачається в установчих документах (ст. 65 вказаного вище Закону та ст. 151 ЦКУ)¹⁵. Повним визнається таке товариство, всі учасники якого займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном (ст. 66 цього Закону та ст. 119 ЦКУ)¹⁶. Командитним товариством визнається товариство, в якому разом з одним або більше учасниками, які здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном, є один або більше учасників, відповідальність яких обмежується вкладом у майні товариства (вкладників). Якщо у командитному товаристві беруть участь два або більше учасників з повною відповідальністю, вони несуть солідарну відповідальність за боргами товариства (ст. 75 цього Закону та ст. 133 ЦКУ)¹⁷. У переліку дозволених в Україні форм страхових організацій немає товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ), хоча такі підприємницькі структури дуже поширені в малому і середньому бізнесі. Власники в разі будь-якої небезпеки несуть відповідальність за борги фірми лише в межах зроблених внесків до статутного фонду. Умови створення зазначених товариств захищають від проникнення в їхню справу небажаних учасників. Поряд з позитивними існують численні негативні особливості ТОВ, зокрема, труднощі контролю за їх діяльністю, що особливо позначається на сфері страхових послуг.

У теперішній час страхова діяльність на території України дозволена виключно резидентам України, що засвідчує ч. 1 ст. 2 Закону України «Про страхування». Ними можуть бути і компанії, створені й зареєстровані в Україні іноземними інвесторами. Разом із тим, відповідно до Угоди про співробітництво і партнерство України з країнами ЄС від 14 червня 1994 р. з червня 1999 р. іноземні інвестори дістали право організовувати страхові компанії або їх філії на території нашої держави. Крім того, Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування» від 16 листопада 2006 р. страховикам-нерезидентам дозволяється здійснювати діяльність виключно із страхування ризиків, пов'язаних з морськими перевезеннями, комерційною авіацією, запуском космічних ракет і фрахтом (включаючи супутники), в разі, якщо об'єктом страхування є майнові інтереси, пов'язані з товарами, які транспортуються, та/або транспортним засобом, яким вони транспортуються, та/або будь-яка відповідальність, що виникає у зв'язку з таким транспортуванням товарів¹⁸. Цей Закон набрав чинності з дня вступу України до Світової організації торгівлі, а саме з 16 травня 2008 р.

Однією з головних умов підвищення конкурентоспроможності вітчизняних страховиків є нарощування фінансового і кадрового потенціалу компаній, створення механізму стимулювання попиту на страхові послуги, посилення боротьби з фінансовими махінаціями, а також створення клімату довіри до страховиків, надання страховикам можливостей здійснювати ефективну інвестиційну діяльність. Оскільки страхування є об'єктивно необхідним атрибутом ринкової економіки, від його розвитку виграють фізичні та юридичні особи, більше доходів отримує бюджет. Отже, тривале відставання в розвитку страхової індустрії може відчутно гальмувати розвиток ринкової економіки в цілому.

Порядок створення нових або реорганізації страхових компаній, що існують, регулюється як загальними законами (про підприємницьку діяльність, реєстрацію та ліцензування юридичних осіб, виконання грошово-валютних операцій, рух цінних паперів і т. ін.), так і законодавством, що стосується особливостей страхової діяльності. Процес створення страхової компанії можна поділити на два етапи: створення юридичної особи і надання їй статусу страховика. Безперечно, ці етапи тісно взаємопов'язані, що відбивається в установчих документах, розмірі статутного фонду, визначенні сфер діяльності

тощо. Слід зауважити, що підприємства, установи, організації не можуть стати страховими компаніями шляхом внесення змін до установчих документів, якщо раніше вони займались іншими видами діяльності¹⁹.

Юридичні особи мають бути зареєстровані державними реєстраторами в органах місцевого самоврядування за місцем розташування. Компанія, яка отримала свідоцтво про державну реєстрацію юридичної особи, може виконувати певні фінансові операції, пов'язані з формуванням статутного фонду, підготовкою офісу, розміщенням тимчасово вільних грошових коштів. Але на цьому етапі компанія ще не є страховиком. Вона набуває такого статусу тільки після внесення її до Державного реєстру страховиків та видачі їй ліцензії на право здійснення певних видів страхування²⁰.

Зобов'язальні відносини при страхуванні майна фізичних осіб стосуються не лише страхувальника та страховика, а й інших фізичних та юридичних осіб – застрахованих, спадкоємців страхувальника або застрахованого (вигодонабувачі); підприємства, установи, організації, що не є страхувальниками, проте пов'язані зі здійсненням страхової діяльності; медичні, правоохоронні та інші установи.

Ст. 3 Закону України «Про страхування» передбачає, що «страхувальники можуть укладати із страховиками договори про страхування третіх осіб (застрахованих осіб), які можуть набувати прав і обов'язків страхувальника згідно з договором страхування. Страхувальники мають право при укладанні договорів страхування призначати фізичних або юридичних осіб для отримання страхових сум (страхового відшкодування), а також замінювати їх до настання страхового випадку»²¹.

На основі здійсненого аналізу наукової літератури та чинного законодавства доходимо таких висновків.

В сучасних умовах постійних змін і нестабільності економічної і соціальної ситуації суб'єктам підприємницької діяльності – фізичним особам складно приймати на себе страхові ризики та здійснювати страхові відшкодування, гарантувати повноту та своєчасність виплат страхових відшкодувань.

Незважаючи на особливий статус страхувальника, який є фізичною особою – підприємцем, питання страхування майна такої категорії осіб законодавством окремо не врегульовано. В цьому випадку слід керуватися загальними положеннями законодавства адаптуючи їх до означеної проблеми.

Дослідження характерних ознак сторін договору страхування майна фізичних осіб, відносин у галузі правового регулювання цього виду договору сприятиме подальшому вивченню проблем захисту майнових інтересів фізичних осіб у сучасних умовах.

¹ Гражданское право : учеб. / Под ред. А. П. Сергеева, Ю. К. Толстого. – 3 изд., перераб. и доп. – М.: «ПБОЮЛ Л. В. Рожников», 2000. – Т. 2. – С. 501.

² Страхование дело : учебник / Л. И. Рейтман, Е. В. Коломин, А. П. Плешков и др.; под ред. Л. И. Рейтмана. ? М.: Банк. и бирж. науч. – консультат. центр, 1992. ? 524 с. – С. 25.

³ Шахов В. В. Страхование : учеб. / В. В. Шахов. – М. : Страховой полис, ЮНИТИ, 1997. – С. 24.

⁴ Про страхування : Закон України від 4.10.2001 р. № 2745-III // Відомості Верховної Ради України, 2002, N 1 (04.01.2002), ст. 1.

⁵ Худяков А. И. Страхование право / А. И. Худяков. – СПб. : Изд-во Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. – 691 с. – С. 251.

⁶ Базилевич В. Д. Страхова справа / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич. – К. : Знання, 1997. – С. 72.

⁷ Худяков А. И. Вказана праця. – С. 254.

⁸ Про господарські товариства: Закон України // Відомості Верховної Ради України від 03.12.1991. – 1991 р., № 49, Ст. 682.

⁹ Про страхування : Закон України від 4.10.2001 р. № 2745-III // Відомості Верховної Ради України, 2002, N 1 (04.01.2002), Ст. 1.

¹⁰ Там само.

¹¹ Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від № // Відомості Верховної Ради України, 2002, N 1 (04.01.2002), ст. 1.

¹² Общая теория права и государства : учеб. / Под ред. В. В. Лазарева. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 1996. – С. 188.

¹³ Худяков А. И. Вказана праця. – С. 254.

¹⁴ Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003 – 2003 р., № 40. Ст. 356; Государственное страхование в СССР : учеб. / Под ред. Л. И. Рейтмана. – М.: Финансы и статистика, 1989. – 336 с.: ил.

¹⁵ Там само.

¹⁶ Там само.

¹⁷ Там само.

¹⁸ Про страхування : Закон України від 4.10.2001 р. № 2745-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 1 (04.01.2002). – Ст. 1.

¹⁹ Чапичадзе Я. О. Правовое регулирование страховой деятельности в Украине : учеб. пособ. / Я. О. Чапичадзе. – Харьков: «Апэкс+», 2004. – С. 60.

²⁰ Шелехов К. В. Страхование / К. В. Шелехов, В. Д. Бигдаш. – К.: МАУП, 1998. – С. 64.

²¹ Про страхування : Закон України від 4.10.2001 р. № 2745-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 1 (04.01.2002). – Ст. 1.

Отримано 15.01.2009

Резюме

Стаття посвячена дослідженню відносин в області правового регулювання договору страхування майна фізических осіб. Увага приділяється вивченню характерних ознак страхувача і страхователя як сторін договору страхування майна фізических осіб, а також основних організаційно-правових форм, в яких можуть створюватися страхові компанії. Ключові слова: договір страхування майна фізических осіб, сторони договору страхування, страхувач, страхователь.

М. В. МЕНДЖУЛ

Марія Василівна Менджул, аспірантка Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, викладач юридичного факультету Закарпатського державного університету

ВИДИ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

За даними Державного комітету статистики України станом на 1 січня 2008 р. зареєстровано 54 862 громадських організацій та 20 405 профспілок і об'єднань профспілок. Безперечно, така кількість громадських організацій та їх різноманітність зумовлюють необхідність дослідження класифікації громадських організацій. Проте, аналізу різних видів громадських організацій присвячена незначна кількість наукових праць. Проблеми класифікації громадських організацій досліджували О. М. Ващук¹, О. М. Биков², В. Кравчук³ та ін. Саме тому, метою даної статті є дослідження видів громадських організацій в Україні.

В науковій літературі зустрічаються різні критерії класифікації громадських організацій, а саме: порядок здійснення легалізації; організаційна структура та характер членства; суб'єкт діяльності; статус та територія дії; мета створення і діяльності; сфера суспільного життя, в якій діє відповідна організація, спосіб обліку членів та ін.⁴

На нашу думку, громадські організації можна поділяти за наступними критеріями:

1) за суб'єктом складом (тобто, громадські організації поділяються за певною ознакою, що об'єднує їх членів – вік, професія, стать та ін., зокрема: дитячі, молодіжні, жіночі організації, організації інвалідів, ветеранів, підприємців і т.д.);

2) за сферою діяльності (правозахисні, освітні, культурні, творчі, спортивні, екологічні та ін.);